

Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a

OKVIRI I MJERILA URBANIZMA

Kako Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a *Starim gradom Dubrovnikom* (u nastavku: Plan upravljanja) može ukazati na potrebne smjerove urbanističkog djelovanja u gradu Dubrovniku? Plan upravljanja kao krovni strateški razvojni planski dokument postavlja svojevrsne *okvire i mjerila urbanizma* što se uočavaju isticanjem najvažnijih urbanističkih zadataka i prioriteta njihova rješavanja na koje se potrebno usmjeriti prilikom izrade sljedeće generacije dubrovačkih urbanističkih planova. Analizom Plana upravljanja, njegovih prioriteta, ciljeva i aktivnosti prepoznaju se i izdvajaju dominantni naglasci čiji urbanistički aspekti realizacije predočuju okvire i mjerila suvremenog urbanizma

Dubrovnika u području zaštićene povijesne cjeline svjetskog značaja.

KRUNOSLAV ŠMIT Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a *Starim gradom Dubrovnikom* donesen je Odlukom o usvajanju Plana koju je donijelo Gradsko vijeća Grada Dubrovnika 20. ožujka 2021. godine.¹ Proces organizacije izrade Plana započeo je nakon 5. prosinca 2014. godine po donošenju zaključka Gradskog vijeća o pokretanju postupka izrade Plana upravljanja zaštićenom spomeničkom cjelinom Grada Dubrovnika. Inicijalni koncept Plana upravljanja² postavljen je 2017. godine. Program za izradu Plana upravljanja – projektni zadatak – utvrđen je početkom 2019. go-

¹ Odlukom o usvajanju Plan upravljanja prihvaćen je u Gradu Dubrovniku. Odluka: *** (2021.). Plan upravljanja dobio je suglasnost Ministarstva kulture i medija nakon čega je upućen na verifikaciju tijelima UNESCO-a.

² Koncept Plana upravljanja također je utvrđen Odlukom Gradskog vijeća grada Dubrovnika. Odluka: *** (2017.).

dine, dok je sama izrada Plana započela 22. srpnja 2019. godine na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, koji je okupio tim stručnjaka i uspostavio suradnju s tvrtkom Urbanex d.o.o. Autorski tim u izradi Plana su: prof. dr. sc. Nenad Lipovac, prof. dr. sc. Jukka Jokilehto, dr. sc. Ivana Katurić, prof. dr. sc. Zlatko Karač, prof. dr.

sc. Krunoslav Šmit, prof. emeritus dr. sc. Ognjen Čaldarović, doc. dr. sc. Jana Vukić, izv. prof. dr. sc. Sanja Klempić Bogadi, prof. dr. sc. Damir Pološki, dr. sc. Hrvoje Carić, doc. dr. sc. Ana Portolan, i Mario Gregar, mag. geogr. Uz ovaj tim u radu je sudjelovao i veliki broj stručnjaka, predstavnika institucija, ustanova i udruga, uz aktivno sudjelovanje građana i njihovih predstavnika tijekom provedbe participativnih procesa koji su činili važne dionice u uobličanju planskog dokumenta.

Plan je rađen korištenjem metodologije utvrđene UNESCO-ovim smjernicama³ uz ugradnju iskustva stručnjaka u izradi planova upravljanja za gradove pod zaštitom UNESCO-a, rad Povjerenstva za monitoring nad izradom Plana upravljanja i koordinaciju Zavoda za obnovu Dubrovnika.

Izrada *Plana upravljanja* proizlazi iz za-

³ Smjernice se publiciraju i kontinuirano noveliraju u brojnim dokumentima međunarodnih institucija koje vode brigu o baštini. Vidjeti: ICOMOS (2005.), ICOMOS (2011.), UNESCO, IICROM, ICOMOS and IUCN (2013.), i *** (2016.).

PROSTORNI OBUHVAT PODRUČJA SVJETSKOG DOBRA, KONTAKTNE ZONE I OKRUŽENJA; IZVOR: PLAN UPRAVLJANJA (PREMA: UNESCO, PROSTORNI PLAN DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE)

htjeva Operativnih smjernica UNESCO-a za Dubrovnik⁴, ali i zbog potrebe za razvojem sinergija i unaprjeđenjem trenutnog sustava upravljanja, što je i potvrđeno kroz participativni proces. Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a 'Starim gradom Dubrovnikom' predstavlja prvi takav dokument namijenjen ukupnom povijesnom urbanom krajoliku Dubrovnika. Prostor je to koji čini svjetsko dobro, uključujući povijesnu gradsku jezgru, otok Lokrum i pripadajući akvatorij te kontaktno područje svjetskog dobra zajedno s njegovim okruženjem.

Svrha Plana upravljanja područjem svjetskog dobra je osigurati dugoročan sustav upravljanja koji će omogućiti očuvanje kvaliteta, izvornosti i cjelovitosti prepoznatog svjetskog dobra, kao i sastavnica koje potvrđuju izvanredne univerzalne vrijednosti, istodobno održavajući kvalite-

⁴ Operativne smjernice dio su Izvješća o reaktivnoj promatračkoj misiji UNESCO-a i ICOMOS-a Starom gradu Dubrovniku. Vidjeti: *** (2015.).

tu života građana i aktivnu multifunkcionalnu namjenu gradskog središta.

Planom upravljanja obuhvaćen je cjelovit prostor kojeg čini područje svjetskog dobra (WHP), njegova kontaktna

**U PLANU SE
UTVRĐUJE DUGOROČNA VIZIJA UPRAVLJANJA, PROVODI SE ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA SVJETSKOG DOBRA I NJEGOVA OKRUŽENJA, PREPOZNAJU SE IZAZOVI, UOBLIČUJU STRATEŠKE AKTIVNOSTI I PREDLAŽE AKCIJSKI PLAN**

zona (B, buffer zona) i pripadajuće okruženje (S, setting). Područje svjetskog dobra čine povijesna jezgra s gradskim zidinama, dio predjela Pila s tvrđavom Lovrijenac, kompleks Lazareti i tvrđava Revelin, otok Lokrum i pripadajući akvatorij. Kontaktno područje (B) u najvećem dijelu obuhvaća povijesni urbani krajolik Dubrov-

nika, uključujući povijesne predjele Konale, Boninovo i Gruž zapadno od gradske jezgre, Ploče i Sv. Jakov istočno, te vršnu zonu i južnu padinu Srđa. Šire okruženje (S) uključuje ladanjski krajolik Rijeke dubrovačke, fortifikacijski krajolik platoa Srđ, turistički krajolik Lapada i Babinog kuka te očuvanu prirodnu stjenovitu obalu i šumovite uzvisine predjela Montovjerne te Velike i Male Petke.

Izrada Plana upravljanja započela je analiziranjem postojećeg stanja od strane stručnjaka, a u suradnji s javnim tijelima Grada Dubrovnika, pod koordiniranjem Povjerenstva za monitoring nad izradom Plana upravljanja i Zavoda za obnovu Dubrovnika. Proces je evaluiran

prvim participacijskim krugom preko kojeg su se iznjedrile potrebe i potencijali daljnjeg upravljanja. Na temelju rezultata izrađen je prvi nacrt strateških aktivnosti. Drugi participacijski i komunikacijski krug evaluirao je nacrt strateških aktivnosti te akcijski plan od strane svih uključenih dionika i građana. Drugi participativni krug uključio je radionice, projekciju filma, izložbu i intervju s međunarodnim stručnjakom i lokalnim dionicima, a sve u cilju kvalitetnije integracije građana u proces donošenja odluka te pripremu građana i dionika za provedbenu fazu suradnje. Proces izrade dokumenta završava javnom raspravom i usvajanjem dokumenta od strane Gradskog vijeća Grada Dubrovnika. Proces izrade je nadziran od strane Povjerenstva za monitoring nad izradom Plana upravljanja.⁵

U Planu se utvrđuje dugoročna vizija upravljanja, provodi se analiza postojećeg stanja svjetskog dobra i njegova okruženja, prepoznaju se izazovi, uobličuju strateške aktivnosti i predlaže akcijski plan. U viziji se opisuje kakav Dubrovnik želi biti, pri čemu se kaže:

Grad Dubrovnik štiti i upravlja svjetskim dobrom poštujući zahtjeve društvene, ekološke i gospodarske održivosti. Upravljanje se provodi s ciljem unaprijeđenja i zaštite baštine, ljudi i okoliša u dogovoru s lokalnom zajednicom i ostalim dionicima, uzimajući u obzir njihove potrebe, istovremeno težeći ciljevima održivog kulturnog, okolišnog, demografskog, ekonomskog, turističkog, infrastrukturnog i planskog razvoja.⁶

U analitičkom dijelu istražuju se urbanističko-arhitektonska i prostorna obilježja svjetskog dobra, njegove kontaktne

⁵ Izvod iz Plana upravljanja. Vidjeti: str. 15–18.

⁶ Izvod iz Plana upravljanja. Vidjeti: str. 12.

U AKCIJSKOM SE PLANU ZA SVAKI CILJ I AKTIVNOST UTVRĐUJU POKAZATELJI USPJEŠNOSTI REALIZACIJE, NJIHOVO MJE- RILO TE POČET- NA I CILJANA VRIJEDNOST POKAZATELJA USPJEŠNOSTI REALIZACIJE AKTIVNOSTI I CILJA

zone i povijesni urbani krajolik, stanje sastavnica izvanredne univerzalne vrijednosti te postojeći sustav upravljanja sa svojom mrežom dionika.

Prepoznaju se pravni izazovi, izazovi društva prostora i okoliša, izazovi upravljanja, izazovi upravljanja rizicima te izazovi turiz-

ma i nosivog kapaciteta. Kao odgovori na uočene izazove uobličuju se strateške aktivnosti organizirane kroz tematske grupe: 1. upravljanje dobrom i izgradnja kapaciteta, 2. zaštita, očuvanje i održavanje, 3. održivi razvoj, 4. upravljanje turizmom, 5. upravljanje prometom, 6. upravljanje rizicima.

1. Upravljanje dobrom i izgradnja kapaciteta predlažu se ostvariti ispunjavanjem cilja uspostavljanja stabilne upravljačke strukture i kontinuirane izgradnje kapaciteta (C1).
2. Zaštita, očuvanje i održavanje predlažu se ostvariti ispunjavanjem četiriju ciljeva. To su: upravljanje povijesnim urbanim krajolikom (C2), osiguranje očuvanja i održavanja svjetskog dobra u skladu s izvanrednom univerzalnom vrijednosti (C3), osiguranje učinkovitog i pravovremenog nadzora svjetskog dobra (C4), unapređenje razine svijesti učinkovitom edukacijom o očuvanju i održavanju svjetskog

dobra (C5) i valorizacija i odgovarajuće očuvanje okoliša (C6).

3. Održivi razvoj predlaže se ostvariti ispunjavanjem triju ciljeva. To su: Dubrovnik kao živi grad (C7), očuvanje javnog dobra, zaštita javnog interesa i javnog prostora (C8) i provedba i praćenje aspekata zaštite okoliša (C9).
4. Upravljanje turizmom predlaže se ostvariti ispunjavanjem cilja razvoja informiranog turizma koji stvara dodatnu ekonomsku, ekološku i baštinsku vrijednost za lokalnu zajednicu s naglaskom na diversifikaciju i poboljšanje kvalitete (C10).
5. Upravljanje prometom predlaže se ostvariti ispunjavanjem cilja razvijanja prometnog sustava uz jačanje održive mobilnosti (C11).
6. Upravljanje rizicima predlaže se ostvariti ispunjavanjem cilja ublažavanja potencijalnih rizika i razvijanja uspješnog sustava odgovora u slučaju aktivacije rizika (C12).

Svi su ciljevi prioritizirani na radionicama za dionike, a temeljem kriterija usklađenosti s predviđenom dinamikom raspisa poziva natječaja za financiranje projekata iz europskih fondova, dugoročnosti provedbe, doprinosa pokazateljima provedbe i stupnjem doprinosa viziji do 2026. godine.

Utvrđene su tri razine prioriteta prema kojima su razvrstani ciljevi Plana upravljanja. I. razina prioriteta: očuvanje javnog dobra, zaštita javnog interesa i javnog prostora (C8), Dubrovnik kao živi grad (C7), provedba i praćenje aspekata zaštite okoliša (C9) i uspostavljanje stabilne upravljačke strukture i kontinuirane izgradnje kapaciteta (C1).

II. razina prioriteta: osiguranje učinkovitog i pravovremenog nadzo-

PLAN UPRAVLJANJA – CILJEVI I AKTIVNOSTI

CILJEVI	AKTIVNOSTI
Uspostavljanje stabilne upravljačke strukture i kontinuirane izgradnje kapaciteta (C1)	Uspostava sustava upravljanja (A1), Uspostava Dijaloga svjetske baštine (A2), Izrada i provedba Strategije za izgradnju kapaciteta dionika (A3), Osnivanje Centra svjetske baštine Dubrovnik kako bi se osiguralo tumačenje, edukacija i istraživanje zajedno s izgradnjom kapaciteta lokalne zajednice (A4), Unaprjeđenje funkcija Zavoda za obnovu Dubrovnika kao tijela za dinamično upravljanje i praćenje podataka (A5), Pokrenuti proces izmjena i dopuna Zakona o obnovi spomeničke cjeline Dubrovnika i drugih nepokretnih kulturnih dobara u okolici Dubrovnika te izraditi prijedlog izmjena i dopuna Zakona o očuvanju i zaštiti kulturnih dobara (A6)
Upravljanje povijesnim urbanim krajolikom (C2)	Integriranje konzervatorske podloge za kontaktnu zonu svjetskog dobra u Generalni urbanistički plan (A1), Razvoj protokola za provedbu Procjene utjecaja na kulturno dobro (A2), Jačanje stručnih kompetencija za planiranje povijesnog urbanog krajolika i jačanje prostorno-planske dokumentacije u zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (A3)
Osigurati očuvanje i održavanje svjetskog dobra u skladu s izvanrednom univerzalnom vrijednosti (C3)	Izraditi konzervatorsko-krajobraznu podlogu za svjetsko dobro (A1), Izraditi Urbanistički plan uređenja za područje svjetskog dobra s detaljnom razinom obrade (A2), Razviti lokalne uredbe nove generacije za standardizaciju projektiranja, dizajna i postavljanja jednostavnih građevina, urbane opreme i drugih intervencija u javnom prostoru za svjetsko dobro (A3), Izraditi listu prioriteta za zahvate na zaštiti i očuvanju pojedinačnih kulturnih dobara unutar svjetskog dobra i kontaktne zone (A4), Razvoj programa sufinanciranja očuvanja i obnove tradicionalne gradnje (A5), Osigurati dodatna sredstva za konstrukcijsku sanaciju i aseizmičko ojačanje graditeljskog fonda svjetskog dobra (A6)
Osigurati učinkovit i pravovremeni nadzor svjetskog dobra (C4)	Unaprjeđenje kapaciteta svih javnih službi koje se brinu za prostor svjetskog dobra (A1), Uskladiti preklapanje institucionalnih mjerodavnosti u nadzoru dobra (A2), Unaprijediti mehanizam za dijalog s građanima (A3)
Unaprjeđenje razine svijesti učinkovitom edukacijom o očuvanju i održavanju svjetskog dobra (C5)	Pripremiti smjernice i priručnike za očuvanje i održavanje svjetskog dobra, kontaktne zone i njegova okruženja (A1), Poticanje javne uprave na razvoj znanstveno-istraživačke suradnje s domaćim i međunarodnim institucijama (A2), Potaknuti pripremu i održavanje različitih obrazovnih programa (A3)
Valorizacija i odgovarajuće očuvanje okoliša (C6)	Očuvati i unaprijediti gradsko zelenilo i prirodno okruženje (A1), Osigurati održivo i odgovorno korištenje i očuvanje Lokruma (A2), Razvoj projekta sufinanciranja istraživanja, očuvanja i obnove povijesnih vrtova (A3)

CILJEVI	AKTIVNOSTI
Dubrovnik kao živi grad (C7)	Osnovati fond socijalnog stanovanja i model zadružnog stanovanja na području pod zaštitom (A1), Praćenje socioekonomske i vitalne statistike na području svjetskog dobra (A2), Utvrditi gornje granice za dohodovnu procjenu kako bi se poboljšali stambeni uvjeti – socijalno stambeno zbrinjavanje – zaštićeni najmoprimci (A3), Obnova stambenog fonda i unaprijeđenje stambenih uvjeta radi postizanja otpornosti na rizik od potresa (A4), Poboljšati kvalitetu života stalnih stanovnika (A5), Povećanje dostupnih sadržaja javnog standarda (A6), Ugraditi mjerače buke i razviti učinkovit sustav kontrole (A7), Usklađivanje broja iznajmljenih kapaciteta s nosivim kapacitetom (A8)
Očuvati javno dobro, zaštititi javni interes i javni prostor (C8)	Očuvati javno dobro, zaštititi javni interes i javni prostor ograničenjem komercijalizacije i privatizacije (A1), Modernizirati i povećati učinkovitost upravljanja otpadom i smanjiti stvaranje otpada (A2), Obnoviti i unaprijediti infrastrukturnu mrežu na području svjetskog dobra (A3)
Provedba i praćenje aspekata zaštite okoliša (C9)	Nastaviti proaktivnu provedbu aktivnosti Programa zaštite okoliša Grada Dubrovnika (A1), Praćenje utjecaja na zdravlje i baštinu (A2)
Razvoj informiranog turizma koji stvara dodatnu ekonomsku, ekološku i baštinsku vrijednost za lokalnu zajednicu s naglaskom na diversifikaciju i poboljšanje kvalitete (C10)	Izraditi Plan nosivog kapaciteta za sva područja obuhvata svjetskog dobra (A1), Oblikovati, uspostaviti i razvijati sustav upravljanja posjetiteljima po područjima obuhvata svjetskog dobra (A2), Uspostaviti praćenje održivosti turizma (A3), Poboljšati i ojačati ulaganja prihoda ostvarenog od turizma na svim područjima zaštite svjetskog dobra u prirodnu i kulturnu baštinu (A4), Razviti županijsku i gradsku strategiju integriranog upravljanja turizmom (A5), Diversificirati turističku ponudu kako bi se rasteretilo svjetsko dobro (A6), Izraditi analizu troškova i koristi kruzing-turizma (A7), Uspostaviti okvir mjerenja turističkog ekonomskog sustava i njegove uloge u gospodarstvu grada Dubrovnika (A8)
Razviti prometni sustav uz jačanje održive mobilnosti (C11)	Osigurati da promet ne blokira zaštićeno područje (A1), Izraditi plan održive urbane mobilnost (A2), Potaknuti razvoj integriranog prijevoza putnika (A3), Osigurati razvoj održive mobilnosti u kontaktnoj zoni (A4), Urediti podzemnu garažu na odgovarajućem prostoru
Ublažiti potencijalne rizike i razviti uspješan sustav odgovora u slučaju aktivacije rizika (C12)	Izrada Plana pripravnosti i upravljanja rizicima za svjetsko dobro (A1), Pratiti provedbu mjera identificiranih u Procjeni rizika za Grad Dubrovnik (A2), Ojačati bazu znanja o riziku od potresa (A3), Osigurati dodatne kapacitete Zavoda za obnovu Dubrovnika za različite aspekte praćenja i upravljanja rizicima povezanih sa svjetskim dobrom (A4), Organizirati kontinuiranu edukaciju djece, građana i lokalnih stručnjaka o prirodnim i antropogenim rizicima (A5), Integriranje mjera prilagodbe klimatskim promjenama (A6)

ra svjetskog dobra (C4), osiguranje očuvanja i održavanja svjetskog dobra u skladu s izvanrednom univerzalnom vrijednosti (C3), upravljanje povijesnim urbanim krajolikom (C2) i valorizacija i odgovarajuće očuvanje okoliša (C6).

III. razina prioriteta: razvijanje prometnog sustava uz jačanje održive mobilnosti (C11), ublažavanje potencijalnih rizika i razvijanje uspješnog sustava odgovora u slučaju aktivacije rizika (C12), razvoj informiranog turizma koji stvara dodatnu ekonomsku, ekološku i baštinsku vrijednost za lokalnu zajednicu s naglaskom na diversifikaciju i poboljšanje kvalitete (C10) i unapređenje razine svijesti učinkovitom edukacijom o očuvanju i održavanju svjetskog dobra (C5).

U Akcijskom se planu za svaki cilj i aktivnost utvrđuju operativna tijela i dionici koji ga provode, godina početka i provedbene aktivnosti, prostorni obuhvat (WHP, B, S), razina prioriteta (I., II., III.), pokazatelji uspješnosti realizacije, njihovo mjerilo te početna i ciljana vrijednost pokazatelja uspješnosti realizacije aktivnosti i cilja.

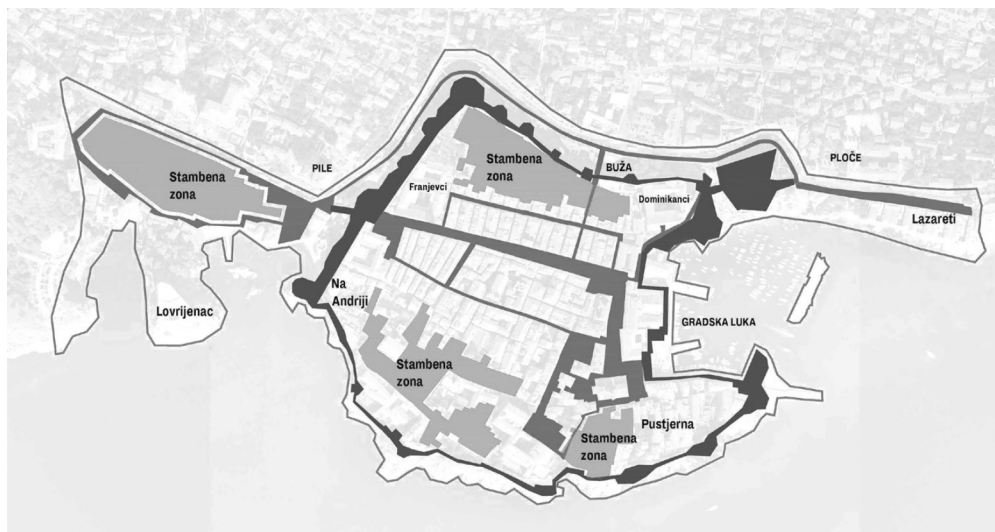
NOVI URBANISTIČKI ZADATCI

Analizom pozicije postavljenih ciljeva Plana upravljanja (C1 – C12) u trima razinama prioriteta (I. – III.) može se uočiti da se oni grupiraju na sljedeći način: u prvoj razini prioriteta najvećim se dijelom nalaze ciljevi koji doprinose ostvarivanju održivog razvoja, tj. održivosti. U drugoj razini prioriteta nalaze se ciljevi kojima je u fokusu zaštita, očuvanje i održavanje baštine, dok su u trećoj razini prioriteta najvećim dijelom smješteni sektorski ciljevi koji su usmjereni na upravljanje prometom, rizicima i turizmom. Iščitava se prioritizacija s usmjerenjem najpri-

UPRAVLJANJE TURIZMOM REALIZIRA SE RAZVOJEM INFORMIRANOG TURIZMA KOJI STVARA DODATNU EKONOMSKU, EKOLOŠKU I BAŠTINSKU VRIJEDNOST ZA LOKALNU ZAJEDNICU S NAGLASKOM NA DIVERSIFI KACIJU I PO BOLJŠANJE KVALITETE

je na problematiku ostvarivanja održivosti kvalitete života stanovnika, zatim na zaštitu baštine, a tek onda na poboljšanje upravljanja turizmom, rizicima i prometom.⁷ Što to govori? Najviše je ugrožena održivost kojoj su u fokusu stalni stanovnici, jer oni iz Grada nestaju zbog gubitka svih kvaliteta urbanog načina života što se istiskuju agresivnim djelovanjem intenzivnih turističkih aktivnosti. Postoji svijest o važnosti zaštite, očuvanja i održavanja baštine, koji su važni, ali ne toliko da su ispred potreba stalnih stanovnika čiji je opstanak ugrožen. Upravljanje je hijerarhijski najniže pozicionirano, što upućuje na to da je otvoren prostor za djelovanja kojim će se moći pronalaziti ona rješenja koja daju prednost održivosti stanovnika i očuvanju baštine u odnosu na potrebe upravljanja prometom, rizicima i turizmom. Isticanjem urbanističkih aspekata i prostornog odraza tema na koje upozoravaju grupirani ciljevi, mogu se sagledati okviri i mjerila novih urbanističkih zadataka.

⁷ Po prioritizaciji kojom se održivost kvalitete života stavlja na prvo mjesto, Dubrovnik je sličan Veneciji, za razliku od Krfa gdje taj problem nije u tolikoj mjeri izražen. Tematska područja planova upravljanja kao indikator suvremenih urbanističkih problema istraživana su u radu: Šmit, K., Mravunac, I. (2018.).

PODRUČJE KULTURNOG SVJETSKOG DOBRA (WHP) – STAMBENE ZONE;
IZVOR: PLAN UPRAVLJANJA (OBRADA AUTORA)

ODRŽIVOST

Urbanistički zadatci, kojima se ostvaruje održivi razvoj, proizlaze iz visoko naglašene potrebe za očuvanjem javnog dobra, zaštitom javnog interesa i javnog prostora koji se trebaju usmjeriti na:

- utvrđivanje elemenata javnog dobra, prostora i interesa, pri čemu se trebaju sagledati svi njihovi oblici (ulice, trgovci, parkovi, obala, skalini, okupljališta, igrališta, vidikovci, prolazi, pasaži, dvorišta, vrtovi, zidine, jarci, uvale, pristaništa, plaže, atrijski, tržnice, poljane, česme, bunari) i načini njihova mogućeg korištenja
- pronalaženje mjesta i modela rješavanja problema koje uzrokuje zbrinjavanje otpada
- obnova cjelokupne infrastrukturne mreže.

Aspekt održivosti prepoznaje se i kroz visoko naglašenu potrebu za ostvarivanjem živoga grada i konkretne urbanističke zadatke koji tome doprinose:

- organizacija prostora i mjesta za socijalno i zadržano stanovanje

- utvrđivanje pozicija za obnovu postojećih stanova i unapređenje stambenih uvjeta
- utvrđivanje lokacija za razvoj novih stanova, a ne apartmana
- određivanje prostora i režima korištenja za sadržaje kojima je cilj poboljšati kvalitetu života stalnih stanovnika (primjerice rješenja za parkiranje, smeće, buku)
- utvrđivanje režima korištenja kojima će se ostvariti povećanje dostupnosti sadržaja javnog standarda
- utvrđivanje mogućih pozicija novih pratećih sadržaja za stanovnike na temelju radijusa gravitacije dostupnosti korisnika
- pronalaženje tehničkih rješenja za transport i elemente kombiniranog sustava transporta u urbanoj sredini
- utvrđivanje pozicija i broja apartmana u odnosu na stanove uz pažljivi međudodnos i ostvarivanje suživota.

Usto, održivost se može prepoznati i kroz važnost provedbe i praćenja aspekata zaštite okoliša s urbanističkim za-

datcima usmjerenima na stvaranje prostornih preduvjeta za realizaciju zaštite okoliša uz smanjenje negativnih utjecaja na zdravlje i na baštinu.

BAŠTINA

Kod zaštite, očuvanja i održavanja baštine želi se osigurati očuvanje i održavanje svjetskog dobra u skladu s izvanrednom univerzalnom vrijednosti, za što je s ciljem ostvarenja značajnijih urbanističkih iskoraka potrebno:

- izraditi konzervatorsko-krajobraznu podlogu za svjetsko dobro
- izraditi urbanistički plan uređenja (UPU) za područje svjetskog dobra s detaljnom razinom obrade
- razviti lokalne uredbe nove generacije za standardizaciju projektiranja, dizajna i postavljanja jednostavnih građevina, urbane opreme i drugih intervencija u javnom prostoru.

Upravljanje povijesnim urbanim krajolikom može se urbanistički unaprijediti:

- integriranjem konzervatorske podloge za kontaktnu zonu svjetskog dobra u generalni urbanistički plan
- razvojem protokola za provedbu procjene utjecaja na kulturno dobro (HIA).

U području valorizacije i odgovarajućeg očuvanja okoliša ističu se urbanistički zadatci usmjereni na:

- očuvanje i unapređenje gradskog zelenila i njegova prirodnog okruženja
- očuvanje Lokruma
- očuvanje i obnova povijesnih vrtova.

UPRAVLJANJE

Upravljanje prometom ostvaruje se kroz razvoj prometnog sustava uz jačanje održive mobilnosti s urbanističkim zadatcima:

- osiguravanje prostornih rješenja koji-

ma će se izbjeći da promet blokira zaštićeno područje

- pronalazak prostora za smještaj elemenata integriranog prijevoza putnika
- iznalaženje prostornih rješenja kojima će se omogućiti ostvarivanje održive mobilnosti u kontaktnoj zoni
- uređenje podzemne garaže u kontaktnom prostoru Grada.

Upravljanje rizicima ostvaruje se aktivnostima kojima se ublažavaju potencijalni rizici i razvija uspješan sustav odgovora u slučaju aktivacije rizika s urbanističkim zadatcima usmjerenim na prirodna djelovanja (potres, klimatske promjene, poplave) i antropogena djelovanja (požar, terorizam).

Upravljanje turizmom realizira se razvojem informiranog turizma koji stvara dodatnu ekonomsku, ekološku i baštinsku vrijednost za lokalnu zajednicu s naglaskom na diversifikaciju i poboljšanje kvalitete i urbanističkim zadatcima usmjerenim na:

- implementaciju plana nosivog kapaciteta i sustava upravljanja posjetiteljima u urbanističke planove
- pronalazak prostornih rješenja za diversifikaciju turističke ponude koja rasteće svjetsko dobro.

Plan upravljanja kao strateški dokument postavlja viziju, prioritete, ciljeve, aktivnosti koji se neupitno značajno odražavaju na nove smjerove urbanističkog planiranja grada Dubrovnika. Prioriteti suvremenog urbanizma Dubrovnika u području zaštićene povijesne cjeline svjetskog značaja upućuju na teme održivosti, baštine i upravljanja. Iz njih se iščitava tematsko usmjerenje najznačajnijih urbanističkih problema, odnosno okviri urbanizma. Održivi razvoj s usmjerenjem na kvalitetu života stanov-

**NAJVIŠE JE
UGROŽENA
ODRŽIVOST KO-
JOJ SU U FOKU-
SU STALNI STA-
NOVNICI, JER
ONI IZ GRADA
NESTAJU ZBOG
GUBITKA SVIH
KVALITETA UR-
BANOG NAČINA
ŽIVOTA ŠTO
SE ISTISKUJU
AGRESIVNIM
DJELOVANJEM
INTENZIVNIH
TURISTIČKIH
AKTIVNOSTI**

nika prepoznaje kao najviši prioritet koji naglašava potrebu ostvarivanja živoga grada prije svega, nakon toga slijedi briga za zaštitu baštine, a tek potom potreba za boljim i funkcionalnijim upravljanjem prometom, rizicima i turizmom. Na ovaj način postavljena su mjerila urbanizma. Za Dubrovnik

se nakon izrade Plana upravljanja mogu prepoznati najvažniji novi urbanistički zadatci po prioritetima – **održivost, baština i upravljanje.** ■

brovnikom' 2021. – 2026. Publikacija elaborata. Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.

7. Šmit, K., Mravunac, I. (2018.) Tematska područja planova upravljanja kao indikator suvremenih urbanističkih problema, Mediteranski gradovi – Dubrovnik, Venecija, Krf, *Prostor*, 26 (2/56/). Zagreb, str. 297–307.
8. ICOMOS (2005.) *Declaration on the Conservation of the Setting, of Heritage Structures, Sites and Areas, Xi'an Declaration*. Pariz.
9. ICOMOS (2011.) *Guidance on Heritage Impact Assessments for Cultural World Heritage Properties*. Pariz.
10. UNESCO, IICROM, ICOMOS and IUCN (2013.) *Managing Cultural World Heritage*, UNESCO World Heritage Centre (World Heritage Resource Manual). Paris.

LITERATURA

1. *** (2015.) *Statement of Outstanding Universal Value – Old City of Dubrovnik*, draft statement sent to World Heritage Centre. Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Zagreb.
2. *** (2015.) *Izješće o reaktivnoj promatračkoj misiji UNESCO-a i ICOMOS-a Starom gradu Dubrovniku, Hrvatska, od 27. listopada do 1. studenog 2015.* Dubrovnik.
3. *** (2016.) *Planiranje upravljanja UNESCO-ovim lokalitetima Svjetske baštine: Smjernice za izradu, provedbu i nadzor planova upravljanja – s primjerima UNESCO-ovih lokaliteta na Jadranu.* EX.PO AUS. Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore. Kotor.
4. *** (2017.) Odluka o donošenju Koncepta Plana upravljanja zaštićenom spomeničkom cjelinom grada Dubrovnika, *Službeni glasnik grada Dubrovnika*, br. 16 (1. 9. 2017.). Dubrovnik.
5. *** (2021.) Odluka o usvajanju plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a *Starim gradom Dubrovnikom*, *Službeni glasnik Grada Dubrovnika*, br. 6 (1. 4. 2021.). Dubrovnik.
6. Lipovac, N., Jokilehto, J., Katurić, I., Karač, Z., Šmit, K., Čaldarović, O., Vukić, J., Klempić Bogadi, S., Pološki, D., Carić, H., Portolan, A., Gregar, M. (2021.) *Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a 'Starim gradom Du-*